

İşçilerin Sosyal Ve Çalışma Hayatlarına Dair Bir Araştırma: Amasya Organize Sanayi Bölgesi Örneği

Osman ÇEVİK¹, Alperen M. YİĞİT²

Özet:Bu çalışmada, Amasya Organize Sanayi Bölgesi (OSB)'ndeki işçilerin profili incelenmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla geliştirilen ve toplam 30 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler, frekans ve Ki-kare analizleri ile değerlendirilmiştir. Araştırmaya toplam 200 çalışan katılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; Amasya OSB'de ki işçiler, büyük bir kısmı 35 yaş altında, çoğunluğu erkek, 700 TL ve altında gelir kazanan, bu gelir ile bir tasarruf yapamayan, en büyük giderleri yiyecek harcamaları ve kira ücreti olan, konutlarını büyük oranda odun-kömür sobası ile ısıtan, maaşlarını yetersiz bulan ve iş güvencesini önemli bir problem olarak ifade eden çalışanlardır.

Anahtar Kelimeler: İşçi Profili, Amasya OSB, İşçi Araştırması

A Research On Workers' Social And Working Life: The Case Of Amasya

Abstract:In this study, workers' profile in Amasya Organized Industrial Zone has been examined. In the research a questionnaire that composed of 30 questions which was prepared with the aim of collecting the data has been used. The results which obtained from this study, have been evaluated with frequency and Chi-square analysis. Totaly 200 workers have participated in study. According findings which obtained from the research, most of the workers in Amasya OIZ are under the age of 35 and male, earning 700 TL or below, incapable of saving with this income, regarding food and rent cost as highest expenditure, heating house by coal stove, considering wages inadequate and defining job security as a significant problem.

Key Words: Profile of Workers, Amasya OIZ, Research of Worker

GİRİŞ

Türkiye son yıllarda büyüyen ekonomisi, artan nüfusu ve gelişen sanayisi ile artık Dünya'nın en büyük 15 ekonomisinden biridir. ³ Bu hızlı gelişim doğal olarak toplumu da etkilemektedir. Artık Türkiye tarım toplumu olmaktan uzaklaşıp, sanayi toplumuna dönüşmektedir.

Küreselleşme ile artan rekabet, teknolojik gelişmeler ve üretim sistemlerindeki değişiklikler öğrenim düzeyi yüksek, vasıflı işgücü ihtiyacı doğurmaktadır. Bu etmenler tabii ki Türkiye'de çalışma hayatını etkilemektedir. Fakat bunların dışında ülkenin ekonomik durumu, çalışma hayatını ve buna bağlı olarak da işgücünün ekonomik ve sosyal durumunu daha fazla etkilemektedir. Türkiye'de son 10 yılda yaşanan ekonomik krizler, eğitilmiş insanların bile işsiz kalmalarına yol açmış, zaman zaman talepteki önemli daralmalar, firmaların kapasite kullanım oranlarını büyük ölçüde düşürmüş ve istihdam oranları azalmıştır. İstihdamdaki azalma ile birlikte nüfus artışı, işsizlik oranlarını yükseltmektedir.

Yaşanan ekonomik krizler, çalışanların ücret düzeylerini de etkilemiştir. İnsanlar daha düşük ücret düzeylerinde veya aldıkları eğitim ile ilişkili olmayan sektörlerde çalışmak zorunda kalmışlardır. İşsizlik oranının artması ve yoksullaşma, işçi haklarını koruyan sendikaların gücünü ve etkinliğini azaltmaktadır. Ücret ve çalışan hakları ile ilgili olan pazarlıklar yerini iş güvencesine bırakmıştır (Altan, 2005:2-3).

En önemli üretim faktörü olan işgücünün iyi analiz edilmesi, ülkenin ekonomik ve sosyal durumunun daha doğru tespit edilmesine ve sorunların çözümüne yardımcı olacaktır. Böylelikle işgücü verimliliğinin artması sağlanarak, yaşanan yoğun küresel rekabette ayakta kalma ihtimali artırılabilir.

¹ Doç. Dr., KMÜ İİBF İşletme Bölümü

² GÖÜ SBE Doktora Öğrencisi

³ Bu bilgi Uluslararası Para Fonu (IMF) resmi internet sitesinde yayımlanmış olan 2006-2013 dönemi için yapılmış tahminlere dayanmaktadır.

Çalışmada ilk olarak Organize Sanayi Bölgeleri(OSB) ile Dünya’da ve Türkiye’deki Organize Sanayi Bölgeleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Sonra Amasya Organize Sanayi Bölgesi’nin yapısı incelenip, konumu ve büyüklüğü ile birlikte firmaların faaliyet alanları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra da Amasya Organize Sanayi Bölgesi’ndeki işçilere yönelik yapılan uygulamanın sonuçlarına yer verilmiştir.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ (OSB)

Sanayi devriminin yarattığı toplumsal-ekonomik hareketlilikler ve ilerleme, kıt kaynak olan kent toprağına talebi artırmış, atıkları ile olumsuzluklar yaratarak kentsel altyapıda baskılar doğurmuştur. Bu durum, gelişmiş ülkeleri, sanayi, konut, ticaret gibi temel sektörlerle karşı yeni politikalar geliştirmeye zorlamıştır. Kıt kaynak olan toprak, bu sektörlerin artan talepleri karşısında, kapsamlı planlar çerçevesinde alt parçalara bölünerek ve iyileştirilerek yeni örgütlenmeler kapsamında bu sektörlerle sunulmaya başlanmıştır (Ardoğan,1983:9).

İlk örnekleri, sanayicilerin altyapılı arsa gereksinimlerinin karşılanması yoluyla, özel sektörün kâr etmesini sağlamak amacıyla kurulan sanayi bölgelerinin kuruluş amaçları zamanla farklılaşarak genişlemiştir (DPT,2000:98).

Daha düzenli sanayi alanları oluşturmak, ekonomik gelişimin bölgelere eşit şekilde dağılmasını sağlamak, kobilerin gelişimine katkıda bulunmak, sanayileşmenin getirmiş olduğu çevre sorunlarını azaltmak için oluşturulan organize sanayi bölgeleri bir çeşit sanayileşme yöntemidir.

Organize sanayi bölgeleri, kuruldukları bölgede sanayinin gelişmesini sağlayarak, firmaların büyümesine yardımcı olur. Organize Sanayi Bölgeleri verimliliğin artmasına, maliyetlerin düşmesine, ürün kalitesinin artmasına yardımcı olan bir sanayileşme aracıdır (Alacadağ,2004:45).

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yayınlanan 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı çalışmaları kapsamında Organize Sanayi Bölgesi şu şekilde tanımlanmıştır: “Ağır sanayi ve kompleksleri dışında, küçük ve orta ölçekli imalat sanayi türlerinin, belirli bir plan dahilinde yerleştirilmeleri ve geliştirilmeleri için, sınırları tasdikli çıplak arazi parçalarının gerekli altyapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre tayin edilecek sosyal tesis ve kurumlarla donatıldıktan sonra planlı bir şekilde ve belirli standartlar dahilinde küçük ve orta ölçekli sanayi için tahsis edilebilir ve işletilebilir hale getirilerek organize edilmiş sanayi bölgesidir” (Güler,1990:39).

3143 Sayılı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Kuruluş Kanunu ile; Küçük Sanayi Siteleri ile Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması, denetlenmesi, kredilendirilmesi ve çeşitli kuruluşlarla koordinasyon sağlanması hususunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkili kılınmıştır (Beştaş, 1997:324).

Dünyada ve Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri

Dünyada OSB uygulamasına ilk kez, XIX. Yüzyılın ilk yarısında ABD’de kendiliğinden ortaya çıkan bir uygulamada rastlanılmıştır. Gelişme kendiliğinden oluşmuş ve tekstil imalathaneleri fiziksel yerleşmelerle bir araya toplanmıştır. ABD’de 1885 yılında hazırlanan bir raporda ise ekonominin geliştirilmesiyle bağlantılı olarak “Sanayi Bölgesi” fikri ortaya atılmıştır. Raporda, sanayi bölgelerinin oluşturulmasının sanayinin geliştirilmesi için önemli bir araç olacağına dikkat çekilmektedir (Onat, 1969:9-12). Organize Sanayi Bölgeleri ile ilgili ilk bilinçli uygulama ise; 1896 yılında İngiltere’nin Manchester kenti yakınlarında kurulan "Trafford Park" uygulamasıyla gerçekleştirilmiştir. Organize Sanayi Bölgesi düşüncesinin ilk ortaya atıldığı ABD’de ilk uygulamalara 1899 yılında geçilmiştir (Eyüboğlu, 2005:3).

Daha sonra 1905 ve 1909 yıllarında Chicago kentinde modern anlamda ilk kez iki adet sanayi bölgesi kurulmuştur. Geç sanayileşen ülkelerde ise OSB uygulamaları 1950’li yıllarda başlamıştır. Organize sanayi bölgelerinin İngiltere’deki uygulamalarında güdülen en önemli amaç; geri kalmış bölgelerde işsizlikle mücadele etmek olarak belirlenmiştir. ABD’deki uygulamalarda baktığımızda; OSB’lerin ABD’deki özgün adı "Sanayi Parkı" dır. Bunların temel amacı; kapsamlı bir plan çerçevesinde belli bir alanın geliştirilerek alt bölümlere ayrılıp sanayi yerleşmelerine sunulmasıdır (Eyüboğlu, 2005:3-4).

20. yüzyılın özellikle ikinci yarısıyla birlikte tüm dünyada yaygınlaşan Organize Sanayi Bölgeleri ekonominin dinamiklerini oluşturmaktadırlar. Asya ülkeleri son yıllarda sunduğu avantajlarla sanayi yatırımlarının gözdesi konumundadır. Maliyet avantajları sebebiyle dünyanın pek çok bölgesinden yatırımlar Asya ülkelerine kaymaktadır. Yabancı yatırımcılara OSB'lerde özel vergi avantajları sunan bu ülkelerde işçi ücretleri de çok ucuzdur.

Çin, sahip olduğu 300'e yakın OSB ve sunduğu avantajlarla yatırımcıların gözdesidir. İşçi maliyetlerinin çok düşük olduğu Çin, OSB'lerdeki yatırımcılara imalat ve ihracatta özel vergi avantajları da sunmaktadır. Tayvan'da ise halihazırda 80, inşaat halinde de 20 tane OSB bulunmaktadır. Yatırımlarını kendisine çeken Hindistan'da da oluşturulan merkezi OSB'ler içerisinde çok sayıda sektörel OSB'ler bulunmaktadır. Uzakdoğu'nun finans merkezi Singapur, coğrafi avantajını da kullanarak ortak OSB'lere sahiptir(www.referansgazetesi.com, 2009).

Türkiye'de 1960'lı yıllarda başlayan planlı kalkınma döneminde sanayinin "lokomotif sektör" olduğu saptanmış ve ekonomik dengenin kurulması, ekonomik ve toplumsal kalkınmanın birlikte gerçekleştirilmesi, belli bir hızda büyüme ve sanayileşmeye önem verilmesi gibi uzun vadeli hedefler belirlenmiştir. Belirlenen hedefler doğrultusunda; ülkede sanayinin geliştirilmesi amacıyla uygulamaya konulan pek çok teşvik tedbirlerinden biri olan OSB uygulamalarına, ilk olarak 1962 yılında Bursa OSB'nin kurulmasıyla başlanmıştır. Bursa OSB, Dünya Bankası'ndan alınan kredi ile kurulmuştur(www.osbuk.org, 2009).

Türkiye'deki OSB uygulaması, gelişmiş batı ülkelerindeki uygulamalara birçok açıdan benzemekle birlikte; bazı farklılıklar da taşımaktadır. Batılı ülkelerdeki OSB'lerde, genelde, yarı-kentsel alanlarda, uzmanlaşmış yani belli bir sanayi dalını içeren, standart fabrika binaları ve altyapı tesislerinden oluşurken; ülkemizde organize sanayi bölgeleri kentsel alanlarda, karma yapıda, standart olmayan fabrika binaları ve altyapı tesisleriyle batıdaki örneklerinden ayrılmaktadır. Ayrıca, batılı ülkelerde bazı OSB yönetimleri kâr amacı güderken; Türkiye'deki OSB'ler kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır. Yine batıdakilerde sadece küçük ve orta işletmeler yer alırken; Türkiye'deki OSB'lerde büyük çaptaki işletmeler de yer almaktadır. Batıdaki uygulamalarda, sanayi parselleri satın alınanın dışında aynı zamanda firmalara kiralanabilirken; Türkiye'de böyle bir uygulamaya rastlanmamaktadır. (Eyüboğlu,2005:5). Çezik ve Eraydın (1982), Türkiye'de OSB'lerin batı ülkelerinde olduğu gibi fazla etkili olmadıklarını ileri sürmektedirler. Bunun nedeni olarak da, yer seçimi hataları, organizasyon sorunları, hukuki boşluklar, finansman darlığı ve her ile bir OSB sloganı ile hareket edilmesi gösterilmiştir. Yücel (1984) çalışmasında, artık kamu-özel sektör ilişkilerinde destek yerine işbirliğinin esas alınmasını ve bu çerçevede OSB'lerle ilgili olarak yasal düzenleme yapılmasını önermiştir (İbicioğlu ve diğerleri, 2008: 293).

Sanayi Bakanlığının resmi web sitesinden alınan bilgilere göre Türkiye'de 2007 yılı sonu itibariyle toplam 22198 hektar alan üzerine kurulmuş, 107 adet her türlü alt yapı çalışmaları tamamlanmış aktif OSB vardır. Bu OSB'lerin 23 adedi Karadeniz, 20 adedi Marmara, 14 adedi İç Anadolu, 14 adedi Ege, 13 adedi Akdeniz, 10 adedi Doğu Anadolu bölgelerinde iken, diğer 10 adedi de Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer almaktadır.

Amasya Organize Sanayi Bölgesi

Amasya Organize Sanayi Bölgesi 1993 yılında Amasya-Çorum karayolunun 23. km'sinde 75 hektar alan üzerine kurulmuştur. Amasya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre bölge, 5084 Sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşvikine Yönelik Kanun kapsamında olup, gelir vergisi stopaj teşviki, SSK prim teşviki, enerji desteği ve bedelsiz arsa tahsis gibi teşvik ve desteklere sahiptir. Amasya OSB'de 29 adet sanayi parseli 23 firmaya tahsis edilmiştir. Ancak bu firmalardan 19 adedi faaliyet göstermektedir. 2 adedi inşa, diğer 2 adedi ise proje aşamasındadır. 2008 yılı itibariyle Amasya OSB'de çalışan sayısı 414'tür. Amasya OSB'de bulunan firmalar başlıca mermer, mobilya-orman ürünleri, tekstil ve gıda sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Özellikle OSB'nin Amasya'nın mevcut mermer yataklarına yakın olması, bu sektördeki firmaların burada yatırımlar yapmalarına neden olmuştur.

İŞÇİLERİN SOSYAL VE ÇALIŞMA HAYATLARININ ARAŞTIRILMASI

İşçilerin yaşamları üzerine araştırmalar yapmak, toplumda önemli bir paya sahip olan bu insanların sorunlarının anlaşılması ve bu sorunlar için çözümler üretilmesi açısından önemlidir. Ayrıca işgücü sağlığının korunması ve verimliliğinin artması için yapılan çalışmalarda da araştırmalardan yararlanılmaktadır. Nitekim Türkiye'de de bu alanda yapılmış bazı çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Literatür Taraması

Dağdelen (2008), çalışmasında iş yaşamında belirsizliklerin giderek artmasının, koşulların çalışanların aleyhine gelişmesinin, iş güvencesizliğinin, çalışanların sağlıkları, tutum ve davranışları üzerinde belirgin etkiler ortaya çıkardığı sonucuna varmıştır. İş güvencesizliğinin, günlük çalışma süresinin uzun olmasının, buna karşılık ücretlerin değişmemesinin, çalışanların gelir düzeylerinin işçi örgütlerince yapılan çalışmalarda belirlenmiş olan açlık sınırının altında olmasının, işçilerin ruh sağlığını olumsuz yönde etkilediğini vurgulamıştır.

Özdemir (2006) ise, çalışmasında işçilerin yeterli boş zamana sahip oldukları, genel olarak boş zaman değerlendirmenin öneminin ve kişiye olan katkılarının farkında oldukları, ancak boş zamanlarını daha çok eve dayalı pasif etkinliklerle değerlendirdikleri ve bu durumun ise, çalışma koşullarının yarattığı yorgunluk ve yaşadıkları yer ile çalıştıkları kurumdaki boş zaman değerlendirme imkânlarının sınırlılığından kaynaklandığı sonucuna varmıştır.

Durmuşoğlu (2008), çalışmasında Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunların aşırı enflasyon ve gelir dağılımındaki adaletsizlikten, işsizlikteki artıştan, sigortasız çalıştırmadan, kayıt dışı istihdamdan, sosyal güvenlik kuruluşlarının yetersizliğinden, sendikasılaştırmadan, sektörel, bölgesel ve sınıfsal ayrımlardan, IMF politikalarından, tüketime dayalı ekonomiden, cinsiyet bazındaki eşitsizlikten, meslek örgütlerinin yetersizliğinden, denetim eksikliğinden, çıkarılan yasaların ülke gerçekliği ile örtüşmemesi ve uygulamadaki zorluklardan kaynaklandığını belirtmiştir.

Tangut (2007), çalışmasında işçilerin beslenmeye yönelik tutum ve alışkanlıklarını araştırmış ve çalışanların daha sağlıklı beslenmesi için önerilerde bulunmuştur.

Uslu ve Demirel (2002), çalışmalarında KOBİ’lerdeki çalışanların sorunlarını ele almışlar ve bu sorunların çözümü için örgüt kültürünün ve kurumsallaşmanın oluşmasının gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, Amasya OSB’de çalışan işçilerin ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için işçilerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, gelir düzeyleri, eğitim düzeyleri vb.), günlük yaşamlarındaki koşullar (evdeki kişi sayısı, kaldıkları konutun tipi, mülkiyet durumu, ısıtma sistemi vb.), gündelik yaşamdaki kültürel ortam (gazete ve kitap okuma alışkanlıkları, sinemaya gitme alışkanlıkları, yıllık izinleri nasıl değerlendirdikleri vb.) araştırılmıştır.

Ayrıca işçilerin mesleki vasıfları, bu vasıfları nasıl elde ettikleri, maaşlarının yeterliliği, işte yükselme beklentileri, geçinmek için varsa köylerinden maddi destek alıp almadıkları, mevcut işlerini nasıl buldukları, işlerini ne zamandır yaptıkları, yaptıkları işten memnun olup olmadıkları gibi ekonomik durumları ve çalışma hayatlarına dair özellikler de araştırılmıştır.

Çalışma, Amasya OSB’de çalışan işçilerin profilinin çıkarılmasıyla şehrin işgücü yapısı hakkında bilgi sunmakta olup, ayrıca işçilerin düşünceleri ve yaşam koşulları hususunda fikir vermekte ve yaşadıkları sorunlara dikkat çekmektedir.

Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırma sadece Amasya Organize Sanayi Bölgesinde yapılmıştır. Çalışmanın evrenini bu bölgede çalışan tüm işçiler oluşturmaktadır. Burada işçi kavramıyla kastedilen işçi statüsünde çalışanların tümüdür. 4857 sayılı İş Kanunu’na göre işçi şu şekilde tanımlanmıştır: “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi denir”(http://www.tbmm.gov.tr, 2009).

Amasya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü’nden elde edilen verilere göre, Kasım 2008 tarihi itibarıyla Amasya OSB’de faaliyet gösteren 19 firmada toplam 414 işçi bulunmaktadır.

Anket çalışması 200 işçiye uygulanmıştır. İşçiler rassal olarak seçilmiştir. Toplanan 200 adet anketin bazıları, soruların bir kısmının veya tamamının cevaplanmamış olmasından dolayı analize dahil edilmemiş ve toplam 184 anket üzerinde çalışılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Amasya OSB’de yapılan bu çalışmada verilerin toplanması için anket çalışması yapılmıştır. Konu ile ilgili yapılmış çalışmaların incelenmesiyle oluşturulan ve toplam 30 sorudan oluşan ankette işçilerin demografik özelliklerini, davranışlarını ve görüşlerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Araştırmanın sağlıklı olabilmesi için işçilere kısaca bilgi verilmiş ve anketi doldurmaları esnasında hiçbir baskı ve yönlendirme yapılmamıştır. Gizlilik ilkesine uyulmuştur. Anket çalışması Kasım 2008’de yapılmıştır. Verilerin çözülmesinde istatistiksel paket programı kullanılmıştır.

Araştırmanın Bulguları ve Yorumlar

Çalışmanın bu aşamasında, işçilerin vermiş oldukları cevaplar değerlendirilmiş, elde edilen sonuçlar frekans tablolarında gösterilmiş ve tablo değerleri yorumlanmıştır.

Demografik Özellikler

Aşağıdaki tabloda katılımcılara ait bazı demografik özelliklere ait verilerin frekans ve yüzde dağılımları yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Özelliklere Ait Frekans Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Yaş	Frekans	Yüzde
Erkek	156	84,8	20 yaş ve altı	22	12,0
Kadın	28	15,2	21-25 yaş arası	37	20,1
Toplam	184	100,0	26-30 yaş arası	62	33,7
			31-35 yaş arası	44	23,9
Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde	36 yaş ve üstü	19	10,3
İlköğretim	88	47,8	Toplam	184	100,0
Lise	49	26,6			
Meslek/Teknik Lise	36	19,6	Medeni Durum	Frekans	Yüzde
Önlisans	8	4,3	Evli	118	64,1
Lisans	3	1,6	Bekar	59	32,1
Toplam	184	100,0	Boşanmış/Dul	7	3,8
			Toplam	184	100,0
Çocuk Sayısı	Frekans	Yüzde			
Yok	78	42,4			
1	51	27,7	Özürlülük Durumu	Frekans	Yüzde
2	46	25,0	Var	8	4,3
3	9	4,9	Yok	176	95,7
Toplam	184	100,0	Toplam	184	100,0

Tablo 1’e göre ankete katılanların %84,8’i erkek, %15,2’si kadındır. Amasya OSB’de faaliyet gösteren firmaların erkek işçiler ile çalışmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu sonuca faaliyet gösterilen sektörlerin gereklilikleri ve firmaların şehir merkezine olan uzaklıkları gibi faktörlerin neden olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca, katılımcıların %12’si 20 yaş ve altındadır. %20,1’i 21-25 yaş, %33,7’si 26-30 yaş, %23,9’u 31-35 yaş arasındadır. %10,3’ü ise 36 yaş ve üzerindedir. Bu değerlere göre, çalışanların daha çok genç işçilerden oluştuğu söylenebilir. Bu durum Türkiye’nin demografik yapısı ile de uyum göstermektedir.

Ankete cevap verenlerin %64,1'i evli, %32,1'i bekar, %3,8'i ise boşanmış veya duldur. Katılımcıların %42,4'ünün hiç çocuğu yoktur. %27,7'sinin 1 çocuğu, %25'inin 2 çocuğu, %4,9'unun ise 3 çocuğu vardır. İşçilerin hiç biri 3'ten fazla çocuğa sahip olduğunu belirtmemiştir. Bu durum geçmişe göre insanların çocuk sahibi olma konusunda daha bilinçli olduğunu göstermektedir. Ancak burada işçilerin yaklaşık %90'ının "35 ve altı" yaş grubunda olması ve yaklaşık %32'sinin bekar olması durumları gözardı edilmemelidir.

Ankete katılan işçilerden %4,3'ü özürdür. %95,7'sinde ise böyle bir durum yoktur. İşçilerin %47,8'i ilköğretim mezunu, %26,6'sı lise mezunu, %19,6'sı Meslek/Teknik lise mezunu, %4,3'ü önlisans mezunu ve sadece %1,6'sı lisans mezunudur. Buradan, çalışanların yaklaşık %94'ünün lise ve altı eğitilmiş olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar işçilerin eğitim seviyelerinin düşük kaldığını göstermektedir. Oysa küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin rekabeti artırdığı günümüzde, verimliliğin artması, işte karşılaşılan problemlerin hızla çözülmesi ve yeniliklerin yakalanması için vasıflı işgücüne ihtiyaç vardır.

Ekonomik Özellikler

Araştırmanın bu bölümünde işçilerin ekonomik durumları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. Ekonomik Özelliklere Ait Frekans Dağılımları

Gelir Düzeyi	Frekans	Yüzde	Başka Gelir	Frekans	Yüzde
300-500 TL arası	63	34,2	Var	69	37,5
501-700 TL arası	57	31,0	Yok	115	62,5
701-900 TL arası	45	24,5	Toplam	184	100,0
900 TL' den fazla	19	10,3			
Toplam	184	100,0			
Toprak	Frekans	Yüzde	Erzak	Frekans	Yüzde
Var	42	22,8	Geliyor	66	35,9
Yok	142	77,2	Gelmiyor	118	64,1
Toplam	184	100,0	Toplam	184	100,0
Harcamalardaki En Büyük Pay	Frekans	Yüzde	Tasarruf	Frekans	Yüzde
Yiyecek	90	48,9	Yapıyor	18	9,8
Kira	56	30,4	Yapmıyor	166	90,2
Giyecek	20	10,9	Toplam	184	100,0
Sağlık Harcamaları	13	7,1			
Eğitim Harcamaları	5	2,7			
Toplam	184	100,0			

Tablo 2'ye göre, anketi cevaplayanların %34,2'sinin aylık geliri 300-500 TL arasında, %31'inin 501-700 TL arasında, %24,5'inin 701-900 TL arasında, %10,3'ünün ise 900 TL'den fazladır. Araştırmanın yapıldığı dönemde(2008 yılı) net asgari ücretin 503 TL olduğu düşünüldüğünde, çalışmaya dahil edilen işçilerin yaklaşık %34'ünün asgari ücretin altında bir ücret aldığı görülmektedir.

İşçilerin %62,5'i evlerine kendilerinden başka gelir getiren kimsenin olmadığını belirtmiştir. %37,5'inin ise evlerinde kendilerinden başka gelir getirenler mevcuttur ve yapılan inceleme sonucunda bu çalışanların %68,1'inin bekar olduğu görülmüştür. Evli olanların ise tamamına yakını evinin geçimini tek başına üstlenmektedir.

Cevaplayıcıların %77,2'sinin gelir elde ettikleri toprakları yokken, %22,8'inin gelir sağladığı toprakları vardır. Katılımcıların %64,1'i köyden kendilerine erzak gelmediğini belirtirken, %35,9'u ise köylerinden erzak geldiğini belirtmişlerdir. İşçilerin aldıkları ücretler göz önüne alındığında, ücretlerin geçimlerini sağlamakta yetersiz kaldığı ve bu sebeple köyden erzak temin ettikleri düşünülebilir. Ayrıca çalışanların bir kısmının hala tarım ile uğraşması, bölge

ekonomisinin yıllardır tarıma dayalı olmasından ve işçi kültürünün gelişmemiş olmasından da kaynaklanabilir. Bunda aynı zamanda Amasya sanayisinin çok büyük olmaması ve düşük istihdam kapasitesi de etkili olabilir.

Katılımcıların %48,9'u kendileri için en büyük gider kaleminin yiyecek harcamaları olduğunu belirtmiştir. Bunu %30,4 ile kira ücreti, %10,9 ile giyecek harcamaları, %7,1 ile sağlık harcamaları, %2,7 ile eğitim harcamaları takip etmektedir. Ancak ankete katılan bayanların %50'si için en büyük gider kalemi giyecek harcamalarıdır. Erkek katılımcıların ise sadece %4'ü en büyük gider kaleminin giyecek harcamaları olduğunu belirtmiştir. Kiracı olan işçilere göre en büyük gider kalemi %65,9 ile kira ücretidir. Bunu %23,2 ile yiyecek harcamaları takip etmektedir. Bu sonuç, kiracı olanlar için en büyük giderin kira ücreti olduğunu ama yiyecek masraflarının da herkes için önemli bir harcama kalemi oluşturduğunu göstermektedir.

Ankete cevap verenlerin %90,2 gibi büyük bir çoğunluğu kazandıkları aylık gelirleri ile tasarruf yapamadıklarını belirtmişlerdir. Tasarruf yapabildiklerini belirtenlerin oranı sadece %9,8'dir. Bunun da ücret seviyelerindeki düşüklük ile ilgili olduğu söylenebilir.

Konut Yapısı

Bu bölümde işçilerin yaşadıkları konutlar hakkında bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3. Konut Yapısı ile İlgili Verilere Ait Frekans Dağılımları

Evdeki Kişi Sayısı	Frekans	Yüzde	Mülkiyet Durumu	Frekans	Yüzde
1-2 kişi	13	7,1	Sahip	46	25,0
3-4 kişi	88	47,8	Sahip değil ama kira yok	56	30,4
5-6 kişi	67	36,4	Kira	82	44,6
6'dan fazla	16	8,7	Toplam	184	100,0
Toplam	184	100,0			
Konut Tipi	Frekans	Yüzde	Isıtma Sistemi	Frekans	Yüzde
Gecekondu	18	9,8	Kalorifer	14	7,6
Müstakil ev	113	61,4	Odun-kömür sobası	159	86,4
Apartman dairesi	53	28,8	Doğalgaz	11	6,0
Toplam	184	100,0	Toplam	184	100,0

Tablo 3'e göre, katılımcıların %7,1'inin evinde 1-2 kişi bulunurken, %47,8'sinde 3-4 kişi, %36,4'ünde 5-6 kişi, %8,7'sinde ise 6'dan fazla kişi bulunmaktadır. Buradan hareketle ortalama hane halkı büyüklüğü yaklaşık 4,35 olarak hesaplanabilir. TÜİK 2000 verilerine göre Türkiye hane halkı büyüklüğü ortalaması 4,5, Amasya hane halkı ortalaması 4,52'dir. Dolayısıyla çalışmada bulunan ortalama hane halkı büyüklüğü Türkiye ve Amasya ortalamalarına yakın bulunmuştur. (<http://www.tuik.gov.tr>, 2009)

İşçilerin %44,6'sı kiracı iken, %30,4'ü ne ev sahibidir ne de kira ödemektedir. Yani oturlan konut aile üyelerinden birisine aittir. Bekarlar ve yeni evli olup henüz evlerini ailelerinden ayırmayanların yanı sıra akrabalarında kalanlar da bu gruba girmektedir. Cevaplayıcıların %25'i ise mülkiyet sahibidirler. Ankete katılanların %61,4'ü müstakil evde, %28,8'i bir apartman dairesinde, %9,8'i ise gecekondu ikamet etmektedir.

Cevaplayıcılardan %86,4 gibi büyük bir çoğunluk, konutlarındaki ısıtma sorununu odun-kömür sobası ile çözmeye çalışmaktadır. Geriye kalanların %7,6'sı kalorifer ile, %6'sı da doğalgaz ile ısınmaktadır. Ekonomik şartların zorluğu, çalışanları ısıtma sorununu en ekonomik olarak çözmeye yöneltmektedir. Bu yüzden odun-kömür sobasının kullanım oranı, kalorifer ve doğalgaza göre çok daha fazladır.

Sosyal ve Kültürel Yaşam

Araştırmanın bu bölümünde işçilerin içinde buldukları sosyal ortam ve kültürel faaliyetler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 4. Sosyal-Kültürel Yaşam ile İlgili Verilere Ait Frekans Dağılımları

Gazete Okuma	Frekans	Yüzde	Kitap Okuma	Frekans	Yüzde
Hiç okumam	24	13,0	Hiç okumam	89	48,4
Nadiren okurum	124	67,4	Nadiren okurum	84	45,7
Çoğu zaman okurum	36	19,6	Çoğu zaman okurum	11	6,0
Toplam	184	100,0	Toplam	184	100,0
Sinemaya Gitme	Frekans	Yüzde	Yıllık İzin Geçirildiği Yer	Frekans	Yüzde
Hiç gitmem	135	73,4	Evde	117	63,6
Bazen giderim	44	23,9	Memlekette	20	10,9
Çoğu zaman giderim	5	2,7	Tatile giderek	2	1,1
Toplam	184	100,0	Diğer/Çalışarak	45	24,5
			Toplam	184	100,0

Tablo 4'e göre, anketi cevaplayanların %67,4'ü nadiren gazete okurken, %19,6'sı ise çoğu zaman gazete okuduğunu belirtmiştir. %13'lük bir kısım ise hiç gazete okumamaktadır. Katılımcılara kitap okuma alışkanlıkları sorulduğunda ise %48,4 gibi yarıya yakın bir oranı hiç kitap okumadığını belirtmiştir. %45,7'lik kesim ise nadiren kitap okuduğunu belirtirken, sadece %6'lık kısım çoğu zaman kitap okuduğunu belirtmiştir. Buradan işçilerin kitaba göre daha fazla gazete okuduğu söylenebilir. Genel olarak Türkiye'de kitap okuma alışkanlığının çok düşük olduğu bilinmektedir. Bu araştırmada da kitap okuma oranının düşüklüğü Türkiye geneliyle örtüşmektedir.

Ankete katılanların %73,4'ü sinemaya hiç gitmemektedir. %23,9'u bazen sinemaya gittiğini belirtirken, çoğu zaman sinemaya gidenlerin oranı sadece %2,7'dir. Yapılan incelemede özellikle 30 yaşın üzerindeki işçilerin %92'si sinemaya hiç gitmediklerini belirtmişlerdir. 25 yaş ve altında ise bu oran %47,5'e düşmektedir. Buradan gençlerin daha fazla sinemaya gittiği açıkça görülmektedir. Çalışanlara yıllık izinlerini nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda ise %63,6'sı evde geçirdiğini, %24,4'ü köyde veya bağ-bahçe gibi yerlerde kısa süreli işlerde çalışarak geçirdiğini belirtmiştir. %10,9'u memleketlerine giderken, sadece %1,1 gibi çok küçük bir oran tatile gitmektedir. Ekonomik şartlar işçilerin izinlerini evde veya çalışarak geçirmelerine neden olmaktadır. Herhangi bir yere tatil maksadıyla gitme oranı oldukça düşüktür.

Çalışma Yaşamı

Bu kısımda ise işçilerin çalıştıkları işteki durumları, bakış açıları ve talepleri gibi konular ile ilgili veriler değerlendirilmiştir.

Tablo 5. Çalışma Yaşamı ile İlgili Verilere Ait Frekans Dağılımları

Mesleki Vasıf	Frekans	Yüzde	Mesleki Vasıf Edinme	Frekans	Yüzde
Var	93	50,5	Tecrübe ile	59	63,4
Yok	91	49,5	Eğitim ile	27	29,0
Toplam	184	100,0	Kurslar	2	2,2
			Diğer	5	5,4
			Toplam	93	100,0
Maaş	Frekans	Yüzde	Ücret-İş Güvencesi	Frekans	Yüzde
Yeterli	5	2,7	Ücret artışı	66	35,9
Yeterli Değil	179	97,3	İş güvencesi	118	64,1
Toplam	184	100,0	Toplam	184	100,0
Çocuğu da Bu İşi	Frekans	Yüzde	Yükselme Beklentisi	Frekans	Yüzde
Yapsın	12	6,5	Var	95	51,6
Yapmasın	172	93,5	Yok	89	48,4
Toplam	184	100,0	Toplam	184	100,0

Bu İş Yapma Süresi	Frekans	Yüzde	5 Yıl İçinde İşsiz	Frekans	Yüzde
1 yıldan az	19	10,3	Kaldım	78	42,4
1-3 yıl	66	35,9	Kalmadım	106	57,6
4-6 yıl	53	28,8	Toplam	184	100,0
6 yıldan fazla	46	25,0			
Toplam	184	100,0			
İşinden	Frekans	Yüzde	İş Nasıl Buldu	Frekans	Yüzde
Memnun	82	44,6	Kendim	73	39,7
Memnun Değil	102	55,4	Akraba/Arkadaş	98	53,3
Toplam	184	100,0	Türkiye İş Kurumu	5	2,7
			Diğer	8	4,3
			Toplam	184	100,0

Tablo 5'e göre, ankete katılan işçilerin %50,5'i operatör/tekniker/usta gibi mesleki vasıflara sahip olduğunu belirtirken, %49,5'inin ise herhangi bir mesleki vasfı bulunmamaktadır. Mesleki vasıflara sahip olanların %63,6'sı bunu tecrübe ile elde ettiğini belirtirken, %29,3'ü eğitim ile elde ettiğini belirtmiştir. Ankete katılanların neredeyse tamamı (%97,3'ü) maaşlarını yetersiz bulmaktadır. Fakat çalışanlara "Ücret artışı veya iş güvencesi seçeneklerinden birini seçmek zorunda kalsaydınız hangisini seçerdiniz?" diye sorulduğunda, %64,1'i iş güvencesini tercih edeceğini belirtirken, %35,9'u ücret artışını tercih edeceğini belirtmiştir. Ekonomik şartların çok iyi olmaması ülkede ve dünyada talep daralmasına yol açmaktadır. Bu talep daralması firmaların kapasitelerini kullanamamalarına neden olmakta, bu durum da, iş güvencesi sorununu oluşturmaktadır. Ekonomik kriz ortamlarında firmalar çözüm olarak işçi çıkarmakta ve bu da, işsiz insan sayısını çok daha fazla artırmaktadır. Ayrıca iş gücü bolluğu, yoğun rekabet, firmaların düzenli bir istihdam politikası uygulamaması ve yeterince kurumsallaşamamaları da iş güvencesini etkilemektedir. Bu sebeplerden dolayı çalışanlar maaşlarını yeterli bulmamalarına rağmen yine de önceliğin iş güvencesi olduğunu belirtmektedirler. Başka bir ifade ile çalışanlar işsiz kalmamak için düşük ücrete razı olmaktadır.

Katılımcıların çok büyük bir kısmı (%93,5'i) yaptıkları işi çocuklarının da yapmasını istememektedir. Bu da işçilerin mevcut çalışma şartlarını çocuklarına layık görmediklerinin bir göstergesidir. Ayrıca işinden memnun olduğunu söyleyen %44,6'lık kesimin, aslında gerçekten memnun olmadıklarını, sadece mevcut duruma katlandıklarını da ima etmektedir. İşçilerin %51,6'sının işlerinde yükselme beklentisi varken %48,4'ünde ise böyle bir beklenti yoktur. Ankete katılanların %89,7'sinin 35 yaş ve altında olduğu düşünüldüğünde işçilerin gelecekle için bir iş planı olmadığı ve kariyerleri için beklentilerini düşük tuttukları anlaşılmaktadır. Bu durum, çalışanların vasıfsız olmalarının bir neticesi olarak da anlaşılabilir.

Cevaplayıcıların mevcut işlerini ne kadar süredir yapıyor olduklarına ait toplanan verilere göre işçilerin %10,3'ü bir yıldan az bir süredir işlerini yaparken, %35,9'u 1-3 yıl arası, %28,8'i 4-6 yıl arası, %25'i ise 6 yıldan fazla bir süredir söz konusu işini yapmaktadır. Katılımcıların %42,4'ü son 5 yıl içerisinde işsiz kaldıklarını belirtirken, %57,6'sı ise bu sürede işsiz kalmadığını belirtmiştir. İşçilerin %53,3'ü çalıştıkları işi akraba veya arkadaş yardımıyla bulduğunu belirtirken, %39,7'si kendisinin bulduğunu belirtmiştir. Türkiye İş Kurumu tarafından işini bulduğunu söyleyenlerin oranı sadece %2,7'dir. Bu oran, Türkiye İş Kurumunun yeteri kadar verimli çalışmadığını da göstermektedir.

Son olarak işçilere yaptıkları işten memnun olup olmadıkları sorulduğunda işçilerin %44,6'sı memnun iken, %55,4'ü memnun olmadıklarını belirtmiştir. Ankete katılanların çok büyük bir çoğunluğunun maaşlarını yeterli bulmamalarına ve gelecekte çocuklarının yaptıkları işi yapmalarını istememelerine rağmen %44,6'sının yaptıkları işten memnun olduğunu belirtmesi dikkat çekici bir noktadır. Bu sonucun en büyük nedeni çalışanların işsiz kalmamak için mevcut durumlarına razı olmalarıdır.

Araştırmanın Hipotezleri

Bu kısımda, aralarında ilişki olabileceği düşünülen sorular arasındaki ilişkileri test etmek için hipotezler oluşturulmuş ve bunların test sonuçlarına yer verilmiştir. Oluşturulan hipotezlerin test edilmesinde Ki-kare analizi kullanılmıştır ve tüm araştırma hipotezlerinin test edilmesinde anlamlılık seviyesi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Anlamli çıkan hipotezlere ilişkin çapraz tablolar **Ekler** bölümünde yer almaktadır.

H₁: “Çalışanların yaşları ile sinemaya gitme alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde kurulan araştırma hipotezinin test edilmesi sonucunda, hipotez kabul edilmiş yani işçilerin yaşları ile sinemaya gitme alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (P=0,000). Buna göre çalışanlar arasında 20 ve altı yaş grubundakilerde sinemaya gitme oranı %68,2; 21-25 yaş grubundakilerde %43,2; 26-30 yaş grubundakilerde %21, 31-35 yaş grubundakilerde %9,1 ve 36 ve üzeri yaş grubundakilerde %5,1’dir. Bu durumda yaş ile sinemaya gitme arasında ters orantılı bir ilişki olduğu söylenebilir.Yani çalışanların yaşları büyüdükçe sinemaya gitme oranları düşmektedir.

H₂: “Çalışanların cinsiyetleri ile kitap okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde kurulan araştırma hipotezinin test edilmesi sonucunda, hipotez kabul edilmiş yani işçilerin cinsiyetleriyle kitap okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (P=0,000). Erkeklerin %44,7’si nadiren de olsa kitap okuduğunu ifade ederken, kadınlar için bu oran %92,9’dur. Hiç kitap okumama oranı erkeklerde %55,8, kadınlarda %7,1’dir. Buna göre kadın çalışanların erkek çalışanlara oranla daha fazla kitap okudukları yorumu yapılabilmektedir.

H₃: “Çalışanların medeni durumu ile ücret artışı/iş güvencesi seçeneklerinin tercihleri arasında anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde kurulan araştırma hipotezinin test edilmesi sonucunda, hipotez kabul edilmiş yani işçilerin medeni durumlarıyla ücret artışı/iş güvencesi tercihleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (P=0,000). Buna göre evli çalışanların %73,7’si iş güvencesi veya ücret artışı seçeneklerinden birini seçmek zorunda kaldıklarında iş güvencesini seçeceklerini belirtirken, bu oran bekar çalışanlar arasında %47’dir. Bu bağlamda evli çalışanların bekar çalışanların aksine iş güvencesini ücret artışına tercih ettikleri söylenebilir.

H₄: “Çalışanların yaşı ile işlerinde yükselme beklentileri arasında anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde kurulan araştırma hipotezinin test edilmesi sonucunda, hipotez kabul edilmiştir. Yani çalışanların yaşları ile işlerindeki yükselme beklentileri arasında anlamlı bir ilişki vardır (P=0,000). Buna göre, yaşı 20 ve altında olan çalışanların %63,6’sının, yaşı 21 ile 25 arasında olan çalışanların %73’ünün, yaşı 26 ile 30 arasında olan çalışanların %59,7’sinin, yaşı 31 ile 35 arasında olan çalışanların %29,5’inin, yaşı 36 ve üstünde olan çalışanların %21,1’inin işinde yükselme beklentisi vardır. Bu durumda, “20 yaş ve altı” grubu hariç, çalışanların yaşları büyüdükçe işlerinde yükselme beklentisinin azaldığı sonucuna varılabilir.

H₅: “Çalışanların gelirleri ile maaşlarını yeterli bulup bulmadıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır” şeklinde kurulan araştırma hipotezinin test edilmesi sonucunda, hipotez kabul edilmemiş yani çalışanların gelirleriyle maaşlarını yeterli bulup bulmadıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır(P=0,357).

SONUÇ

Amasya Organize Sanayi Bölgesi’nde çalışan işçilerin profilini çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışmada, işçilere ait demografik özellikler, ekonomik durumlar, konut yapıları, sosyal ve kültürel yaşamları ile çalışma yaşamları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Buna göre; araştırmaya katılan işçilerin yaklaşık %85’i erkek ve %90’ı 35 ve altında bir yaşa sahiptir. İşçilerin üçte ikisi evlidir ve yaklaşık yarısı ilköğretim mezundur. Evli çalışanlar genelde 1-2 çocuk sahibidirler. Amasya OSB’de tekstil, yiyecek gibi bayanların yoğun çalıştığı sektörlerde faaliyet gösteren firma sayısının az olması, erkek işçi oranının yüksek çıkmasına neden olmuştur. Ankete katılan çalışanlar gençtirler. Bu da Türkiye nüfusunun yaş ortalamasıyla uyum göstermektedir.

Çalışanların aldıkları ücret genelde 700 TL'nin altındadır. Bu ücret memurlar ile karşılaştırıldığında düşük kalmaktadır. Dolayısı ile işçilerin %90,2'si tasarruf yapamadığını belirtmiştir. Katılımcıların üçte biri köylerinden erzak yardımı almaktadırlar. En büyük iki harcama kalemi yiyecek harcamaları ve kira ücretleridir.

Ankete katılan işçilerin büyük çoğunluğunun evinde 3 ile 6 arasında kişi bulunmaktadır. Bu rakamlar Türkiye ortalamaları ile uyumaktadır. Çalışanların sadece %25'i mülkiyet sahibidir. Katılımcıların yaklaşık üçte ikisi müstakil evde kalmaktadır. İşçilerin kaldıkları konutlardaki ısıtma sorununu hala büyük oranda odun-kömür sobası ile çözdükleri tespit edilmiştir.

Çalışanların %67,4'ü nadiren de olsa gazete okuduğunu belirtmiştir. Ancak ankete cevap verenlerin yaklaşık yarısı hiç kitap okumamaktadır. Düzenli olarak kitap okuyanların oranı sadece %6'dır. Katılımcıların %73,4'ü ise hiç sinemaya gitmemektedir. Sinemaya gidenlerin ise genelde 25 yaşın altındaki gençler olduğu tespit edilmiştir. Çalışanların büyük bir kısmı yıllık izinlerini ya evlerinde dinlenerek ya da kısa süreli başka işlerde çalışarak geçirmektedir. Ankete tatile gitme seçeneği nerdeyse hiç işaretlenmemiştir.

Ankete katılanların yaklaşık yarısı bir mesleki vasfa sahiptir. Bu özelliği tecrübe ve eğitim ile elde ettiklerini belirtmişlerdir. İşçiler iş güvencesine, ücret artışından daha çok önem vermektedir. Ekonomik şartların iyi olmaması işsizlik oranını artırmakta, bu da çalışanların gözünde iş güvencesinin değerini artırmaktadır. Katılımcıların %42,4'ü son 5 yıl içerisinde işsiz kalmışlardır. Çalışanların neredeyse tamamı, gelecekte çocuklarının kendilerinin yaptıkları işi yapmalarını istememektedirler. Ayrıca işçilerin yaş ortalamaları düşük olmasına rağmen %48,4'ünün işlerinde herhangi bir yükselme beklentisinin olmaması dikkat çekicidir. Burada çalışanların ekonomik durumdaki belirsizlikten etkilendikleri ve işsiz kalma korkusunun geleceğe umutla bakmalarını engellediği düşünülmektedir. Ankete cevap verenlerin yaklaşık yarısı, şu anda yaptıkları işi arkadaş veya akraba yardımı ile bulduklarını belirtmişlerdir. Son olarak ankete katılanların %44,6 sı işlerinden memnun iken %55,4'ü memnun değildir. Çalışanların çok büyük kısmı maaşlarını yetersiz bulduklarını, tasarruf yapamadıklarını ve çocuklarının yaptıkları işi yapmalarını istemediklerini belirtmelerine rağmen yine de işten memnuniyet oranı kısmen yüksektir. Bu sonucun çıkmasında son zamanlarda yaşanan ekonomik kriz nedeni ile firmaların işçi çıkarmalarının ve işsizlik oranının artmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışma sınırlı imkanlardan dolayı sadece Amasya OSB'de yapılmıştır. Bu gibi çalışmaların başka OSB'lerde de yapılmasının, hem Türkiye'nin işgücü profilinin çıkarılmasına katkıda bulunacağı, hem de işçi sorunlarının daha iyi tespit edilerek çözüm yollarının bulunmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- ALACADAĞLI, E. (2004), **Organize Sanayi Bölgelerinde Çevre Yönetim Sistemleri**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- ALTAN, Ö. Z., D. Kağınçoğlu, Y. Şişman, Z. Sungur (2005), **İşçi Profili Araştırması: Eskişehir Örneği**, T.C.Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1651, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları No:190, Eskişehir.
- ARDOĞAN, L. (1983), **Türkiye'de ve Dünyada Sanayi Bölgeleri ve Uygulamaları**, TOBB Yay., No:311, Ankara.
- BEŞTAŞ, T. (1997), "Denizli Sanayi Odasının Organize Sanayi Bölgelerine Bakışı ve 21. Yüzyıla Doğru Hedefleri", **21.Yüzyıla Doğru Denizli Sanayii Sempozyumu**, MMO Yayın No: 199, Denizli.
- Dağdelen, M. (2008), **Üretim ve Hizmet Sektöründe Çalışan İşçilerde Ruhsal Sağlık Düzeyi, Ruhsal Belirti Dağılımı, Algılanan Sağlık, İş Doyumu, Yaşam Doyumu ve Sosyodemografik Özelliklerinin Karşılaştırılması**, İnönü Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Uzmanlık Tezi, Malatya.
- DPT (2000), **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Sanayi Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT Yayınları, Ankara.
- Durmuşoğlu, P.Ö. (2008), **Türkiye ve Avrupa Birliğinin İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Açısından Karşılaştırılması**, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- EYÜBOĞLU, D. (2005), **2000’li Yıllarda Organize sanayi Bölgelerimiz**, MPM, Ankara.
- GÜLER, C. (1990), **OSB Durum Tespit Raporu**, DPT Yay., Ankara.
- İBİCİOĞLU, H., H. Karadal, İ. Doğan, M. T. Çuhadar (2008), “Organize Sanayi Bölgelerinin Bürokratik Sorunları ve Yasal Düzenlemeler Üzerine Bir Araştırma”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Vol:19.
- ONAT, E. (1969), **Organize Sanayi Bölgeleri Fiziki Planlama Esasları**, TOBB Yayınları, Ankara.
- Özdemir, A. S. (2006), **Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğünde Çalışan Yer Altı İşçilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Belirlenmesi**, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tangut, E. (2007), **İşçilerin Sağlıklı Beslenmeye Yönelik Tutum ve Alışkanlıkları**, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Uslu, Ş. ve Demirel, Y. (2002), **KOBİ’lerde Çalışanların Sorunları Üzerine Bir Araştırma**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:12:173-184.

Yararlanılan Web Siteleri

- <http://www.mpm.org.tr/OSB.pdf> (02.02.2009)
- http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=95931&KTG_KO_D=479 (02.02.2009)
- <http://www.osbuk.org/> (02.02.2009)
- <http://www.sanayi.gov.tr/> (02.02.2009)
- <http://www.saglikis.org/s/content/view/27/38/> (02.02.2009)
- <http://www.kobifinans.com.tr/tr/index.php> (02.02.2009)
- <http://www.icisleri.gov.tr> (02.02.2009)
- <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4857.html> (02.02.2009)
- <http://www.ntvmsnbc.com/news/442341.asp> (02.02.2009)
- http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=231 (18.07.2009)

Ekler

Tablo 1. Çalışanların Sinemaya Gitmeleriyle Yaşlarının Çapraz Tablosu

Yaş		SİNEMA		Toplam
		Gitmiyorum	Gidiyorum	
20 ve altı	Count	7	15	22
	Expected Count	16,1	5,9	22,0
	% within YAS	31,8%	68,2%	100,0%
	% within SINE	5,2%	30,6%	12,0%
	% of Total	3,8%	8,2%	12,0%
21-25	Count	21	16	37
	Expected Count	27,1	9,9	37,0
	% within YAS	56,8%	43,2%	100,0%
	% within SINE	15,6%	32,7%	20,1%
	% of Total	11,4%	8,7%	20,1%
26-30	Count	49	13	62
	Expected Count	45,5	16,5	62,0
	% within YAS	79,0%	21,0%	100,0%
	% within SINE	36,3%	26,5%	33,7%
	% of Total	26,6%	7,1%	33,7%
31-35	Count	40	4	44
	Expected Count	32,3	11,7	44,0
	% within YAS	90,9%	9,1%	100,0%
	% within SINE	29,6%	8,2%	23,9%
	% of Total	21,7%	2,2%	23,9%
36 ve üstü	Count	18	1	19
	Expected Count	13,9	5,1	19,0
	% within YAS	94,7%	5,3%	100,0%
	% within SINE	13,3%	2,0%	10,3%
	% of Total	9,8%	,5%	10,3%
Toplam	Count	135	49	184
	Expected Count	135,0	49,0	184,0
	% within YAS	73,4%	26,6%	100,0%
	% within SINE	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	73,4%	26,6%	100,0%

Tablo 2. Çalışanların Cinsiyetleriyle Kitap Okuma Alışkanlıklarının Çapraz Tablosu

		KİTAP OKUMA			
Cinsiyet		Hiç	Nadiren	Çoğu Zaman	Toplam
Erkek	Count	87	62	7	156
	Expected Count	75,5	71,2	9,3	156,0
	% within CINSİYET	55,8%	39,7%	4,5%	100,0%
	% within KİTAP	97,8%	73,8%	63,6%	84,8%
	% of Total	47,3%	33,7%	3,8%	84,8%
Kadın	Count	2	22	4	28
	Expected Count	13,5	12,8	1,7	28,0
	% within CINSİYET	7,1%	78,6%	14,3%	100,0%
	% within KİTAP	2,2%	26,2%	36,4%	15,2%
	% of Total	1,1%	12,0%	2,2%	15,2%
Toplam	Count	89	84	11	184
	Expected Count	89,0	84,0	11,0	184,0
	% within CINSİYET	48,4%	45,7%	6,0%	100,0%
	% within KİTAP	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	48,4%	45,7%	6,0%	100,0%

Tablo 3. Çalışanların Medeni Durumlarıyla Ücret Artışı/İş Güvencesi Tercihlerinin Çapraz Tablosu

		ÜCRET ARTIŞI/İŞ GÜVENCESİ		
Medeni Durum		Ücret Artışı	İş Güvencesi	Toplam
Evli	Count	31	87	118
	Expected Count	42,3	75,7	118,0
	% within MEDENİ	26,3%	73,7%	100,0%
	% within ÜCRETİS	47,0%	73,7%	64,1%
	% of Total	16,8%	47,3%	64,1%
Bekar	Count	35	31	66
	Expected Count	23,7	42,3	66,0
	% within MEDENİ	53,0%	47,0%	100,0%
	% within ÜCRETİS	53,0%	26,3%	35,9%
	% of Total	19,0%	16,8%	35,9%
Toplam	Count	66	118	184
	Expected Count	66,0	118,0	184,0
	% within MEDENİ	35,9%	64,1%	100,0%
	% within ÜCRETİS	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	35,9%	64,1%	100,0%

Tablo 4. Çalışanların Yaşları ile İşte Yükselme Beklentilerinin Çapraz Tablosu

Yaş		YÜKSELME BEKLENTİSİ		
		Evet	Hayır	Toplam
20 ve altı	Count	14	8	22
	Expected Count	11,4	10,6	22,0
	% within YAS	63,6%	36,4%	100,0%
	% within YUKBEKLE	14,7%	9,0%	12,0%
	% of Total	7,6%	4,3%	12,0%
21-25	Count	27	10	37
	Expected Count	19,1	17,9	37,0
	% within YAS	73,0%	27,0%	100,0%
	% within YUKBEKLE	28,4%	11,2%	20,1%
	% of Total	14,7%	5,4%	20,1%
26-30	Count	37	25	62
	Expected Count	32,0	30,0	62,0
	% within YAS	59,7%	40,3%	100,0%
	% within YUKBEKLE	38,9%	28,1%	33,7%
	% of Total	20,1%	13,6%	33,7%
31-35	Count	13	31	44
	Expected Count	22,7	21,3	44,0
	% within YAS	29,5%	70,5%	100,0%
	% within YUKBEKLE	13,7%	34,8%	23,9%
	% of Total	7,1%	16,8%	23,9%
36 ve üstü	Count	4	15	19
	Expected Count	9,8	9,2	19,0
	% within YAS	21,1%	78,9%	100,0%
	% within YUKBEKLE	4,2%	16,9%	10,3%
	% of Total	2,2%	8,2%	10,3%
Toplam	Count	95	89	184
	Expected Count	95,0	89,0	184,0
	% within YAS	51,6%	48,4%	100,0%
	% within YUKBEKLE	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	51,6%	48,4%	100,0%

